

samenstelling: E.J. Stoffels

(ej.stoffels@hetnet.nl)

NOMENCLATUUR deel 1

Nederlandse namen:

■ Volksnamen

■ Officiële namen

Volksnamen: plaats- of streekgebonden

Werken verwarrend in de plantenkennis!

Waterlelie

Boterkarn

Karnbloem

Flensjes

Waterkruiken

Witte waterkruik

Keujen

Waterroos

Watertulp

Waterplomp

Maotbloem

Kikkerbloem

Swannebloem

Snoekebloem

Leekebloem

Meerblat

Meerbolle

Kol

Kolleboem

Kankerblad

Pannenkoek

dokke

Volksnamen: plaats- of streekgebonden

pioenroos

Chinese
roos

stokroos

alpenroos

zonneroosje

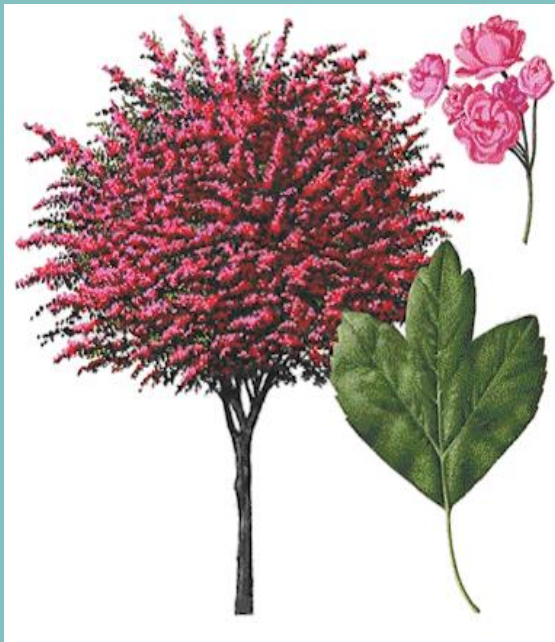

Gelderse
roos

stamroos

Officiële Nederlandse namen

Deze worden vermeld in een Flora:

Tweestijlige meidoorn

Witte paardenkastanje

Zoete kers

■ Wetenschappelijke namen (Latijn)

- **Dode taal** (wordt niet meer in een land gesproken)
- **Kort en bondig** (minder woorden nodig)
- **Internationaal geaccepteerd**

Frasenamen: onpraktisch!

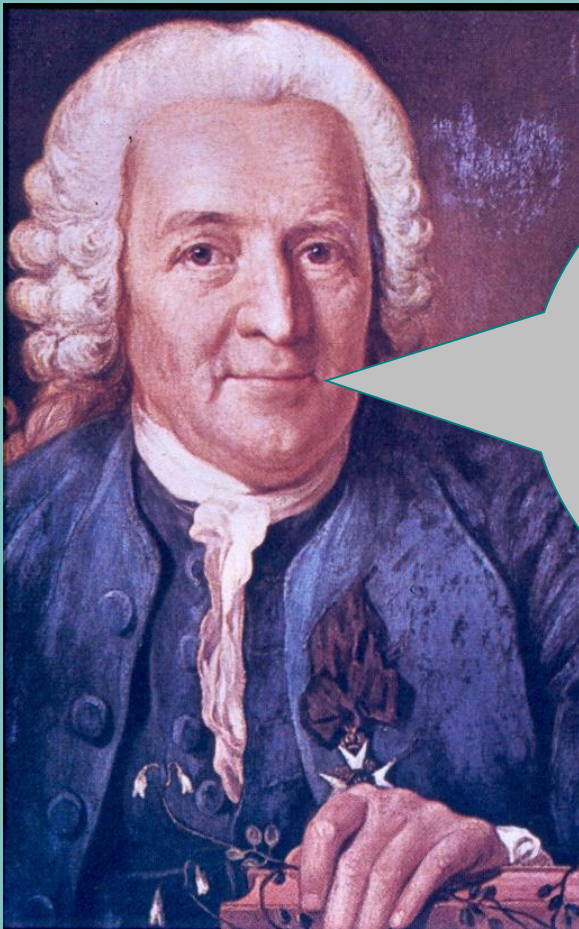
Ulmus foliis duplicato-serratis basi inaequalibus

Gooi maar in m'n pet...

De iep met dubbelgezaagde bladeren en met een ongelijke bladvoet

Binaire (= tweeledige) nomenclatuur

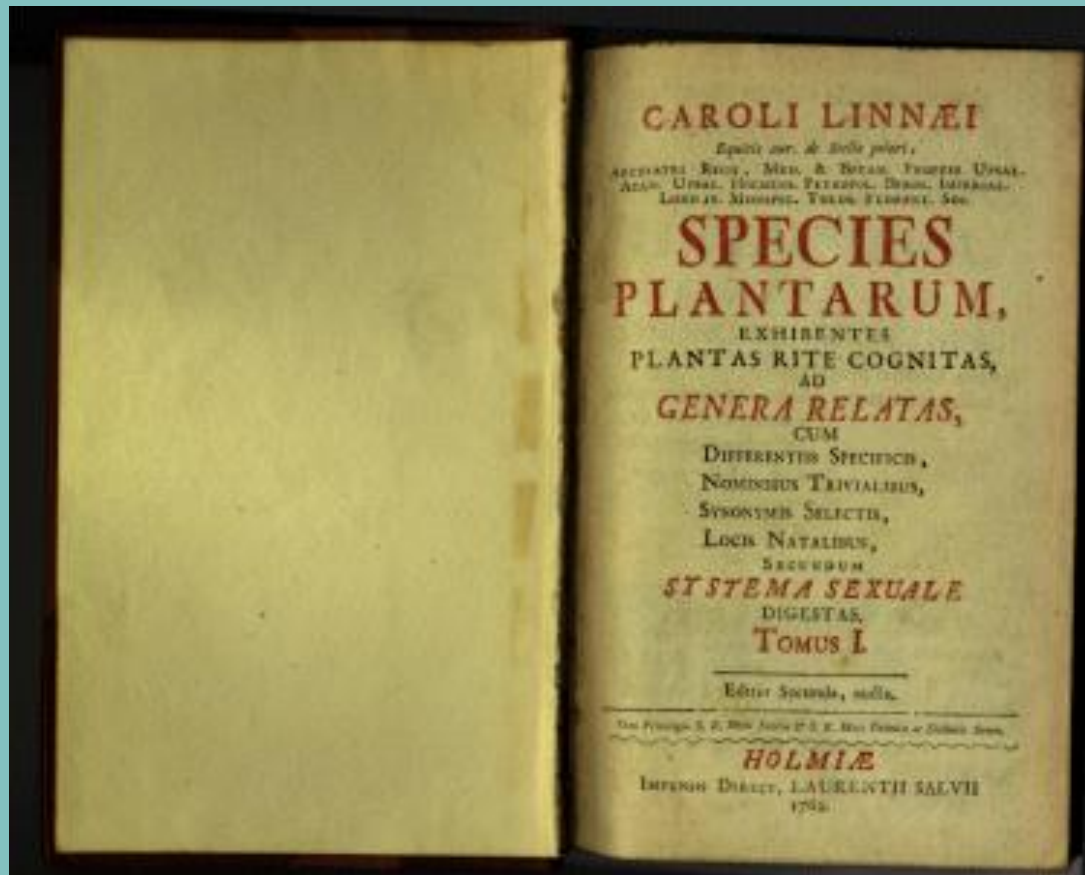
■ Gre

SIMPEL
DUS....

■ e naamd

■ met een voor- en achternaam

Binaire (= *tweeledige*) nomenclatuur

Binaire (= *tweeledige*) nomenclatuur

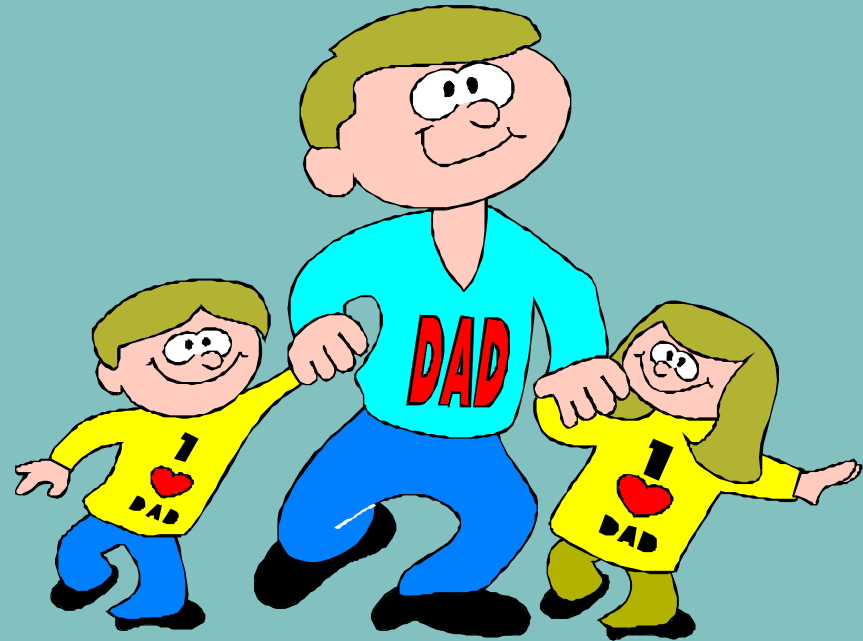
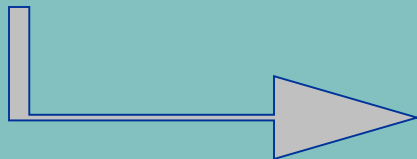
- **Geslachtsnaam** (vergelijk met onze achternaam)
- b.v. Jansen
- **Soortaanduiding** (vergelijk met onze voornaam)
- b.v. Papa Piet, Klaas en Annie
- Tezamen: **Soortnaam** (vergelijk met onze volledige naam)
- b.v. Piet Jansen, Klaas Jansen en Annie Jansen

Jansen

geslachtsnaam

soortaanwijzing

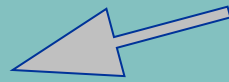

Klaas

Papa Piet

Annie

Acer

geslachtsnaam

soortaanduiding

ginnala

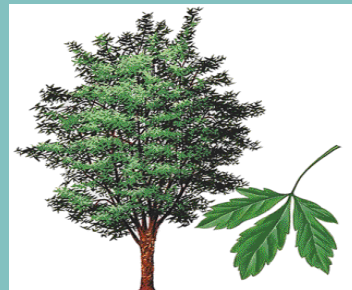
negundo

rubrum

saccharinum

griseum

circinatum

6 soortnamen

Voorbeeld:

geslachtsnaam (genus)

Populus alba

soortaanduiding

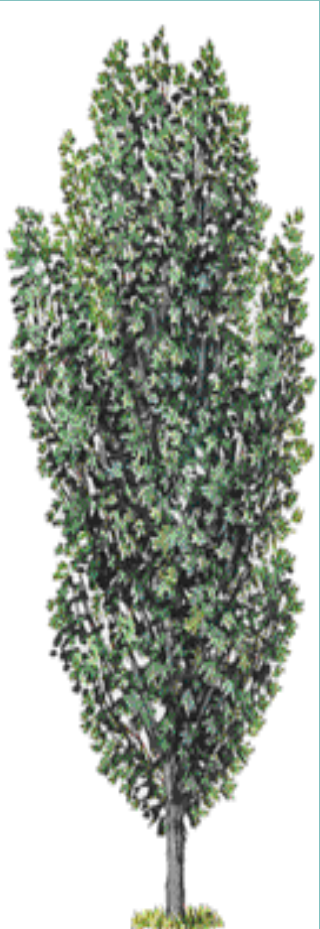

soortnaam

(species)

Voorbeeld:

hoofdletter

Populus **a**lba

kleine letter

Voorbeeld:

hoofdletter

variëteit

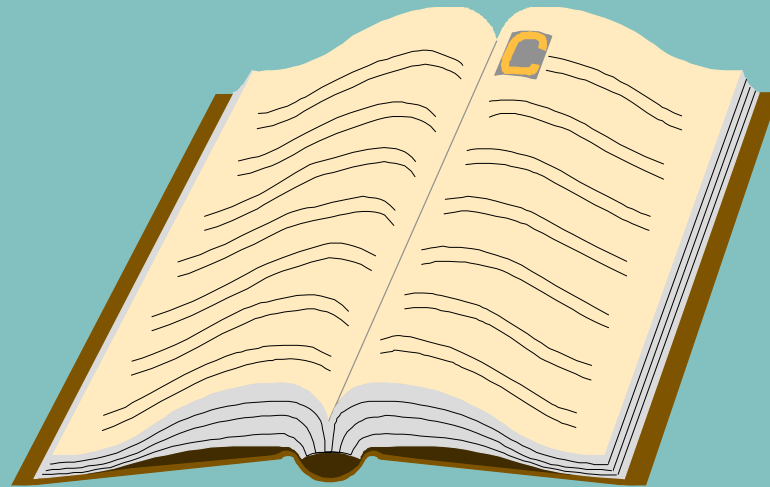
↓
Populus **alba** var. **fastigiata**

afkorting voor variëteit

↑
kleine letter

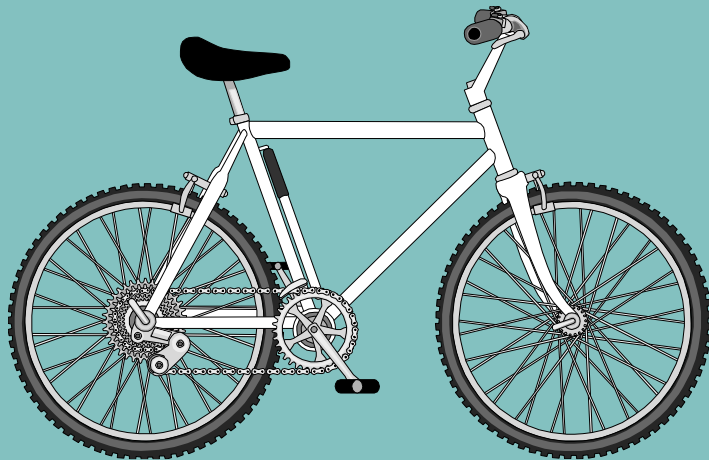
een witte populier (abeel) met een smalle opgaande groeiwijze

■ de CODE

- Het ‘wetboek’ voor de plantennaamgeving:
- *The International Code of Botanical Nomenclature*

Synoniemen

- Fiets
- Rijwiel
- Bike
- Karretje
-

Synoniemen

- *Ulmus carpinifolia*
- *Ulmus campestris*
- *Ulmus minor*
- *Ulmus procera*
-

Verschillende namen voor één en de zelfde boom: zeer verwarrend!!

Synoniemen

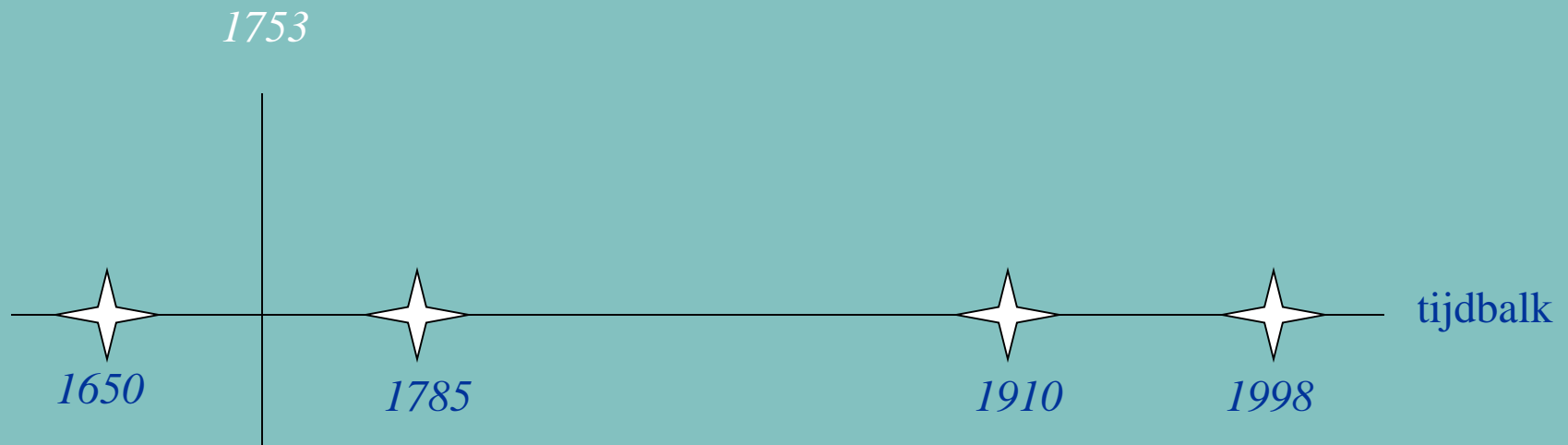
- *Ulmus carpinifolia*
- *Ulmus campestris*
- *Ulmus minor*
- *Ulmus procera*
-

*Slechts één naam is geldig volgens de **prioriteitsregel***

Prioriteitsregel

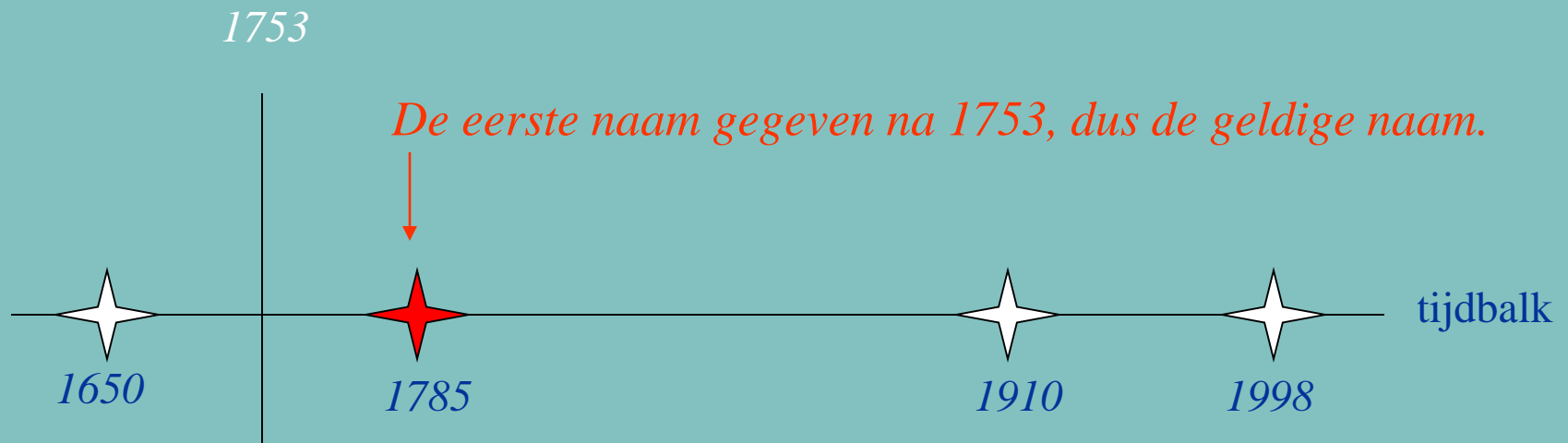
- De eerste wettige naam gegeven sinds 1 mei 1753 (verschijning *Species Plantarum*) is de geldige.

Vier verschillende namen van een bepaalde plant, welke naam is nu de geldige?

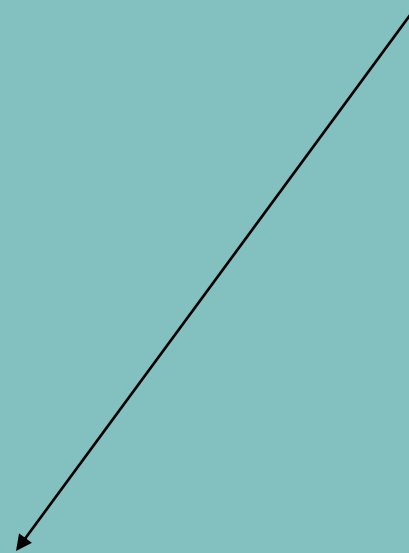
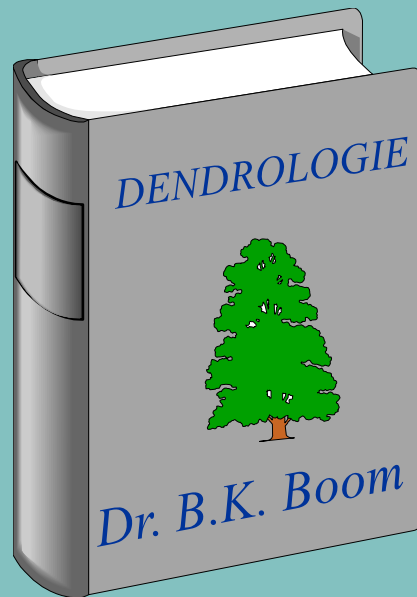
Prioriteitsregel

- De eerste wettige naam gegeven sinds 1 mei 1753 (verschijning Species Plantarum) is de geldige.

Auteursnaam

- Ieder boek heeft een schrijver, de auteur.

Auteursnaam

- Ook iedere plant heeft een auteur (vaak afgekort)

Nepeta faassenii Bergm.

De auteursnaam kun je opzoeken in plantenboeken, b.v in een Flora

Auteursnaam

- Soms staat de afkorting Hort. achter een naam

Nepeta mussinii Hort.

Dit is een **niet officiële** kwekersnaam van een plant: verwarring!

Auteursnaam

Kwekersnaam (Hort.): AZALEA

Officiële naam: RHODODENDRON

Geldige naam!

Auteursnaam

Kwekersnaam (Hort.): GERANIUM

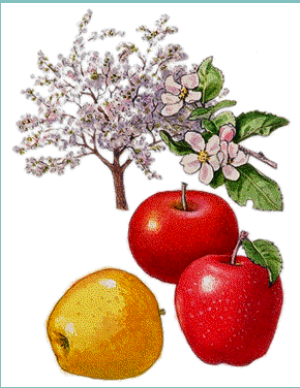
Officiële naam: PELARGONIUM

Geldige naam!

Afleiding van geslachtsnamen

a. van oorspronkelijke vreemde talen

Malus

Latijn

Bambusa

Maleis

Sophora

Arabisch

Ginkgo

Japans

Thymus

Grieks

Afleiding van geslachtsnamen

b. genoemd naar een eigenschap of vorm

Gypsophila

op gips (kalk) groeiend

Gladiolus

bladeren zwaardvormig

Digitalis

digitale = handschoen

Afleiding van geslachtsnamen

c. genoemd naar een persoon

Forsythia

W. Forsyth

Fuchsia

L. Fuchs

Heracleum

Heracles

Afleiding van geslachtsnamen

d. een combinatie van twee andere namen (kruising)

Cupressocyparis

Cupressus x Chamaecyparis

Mahoberberis

Mahonia x Berberis

Familienamen

worden afgeleid van een geslachtsnaam + aceae

Aster \longrightarrow Familie Asteraceae

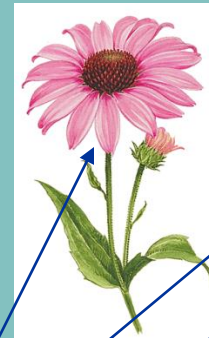
Heliopsis

Helianthus

Chrysanthemum

Echinacea

Dahlia

Gaillardia

Let op de gelijkenis van de bloemen (z.g. straalbloemen)

Afleiding van soort aanduidingen

a. een bijvoeglijk naamwoord:

Symphoricarpos albus

(Sneeuwbes)

albus = wit

Afleiding van soort aanduidingen

b. een zelfstandig naamwoord:

Acer negundo

(Vederesdoorn)

negundo = oude geslachtsnaam

Afleiding van soort aanduidingen

c. genoemd naar een persoon:

Spiraea vanhouttei

vanhouttei = L.B. van Houtte

Namen van kruisingen (hybriden)

a. samengesteld door een formule (ouder x ouder)

Platanus occidentalis x orientalis

(let op het x-teken)

Namen van kruisingen (hybriden)

b. samengesteld door een nieuwe soort aanduiding

Platanus x acerifolia

(let op het x-teken)

Namen van kruisingen (hybriden)

*c. formule bij een kruising tussen twee
verschillende geslachten (ouder x ouder)*

Mahonia x Berberis
(let op het x-teken)

Namen van kruisingen (hybriden)

d. een nieuwe naam bij een geslachtskruising

x Mahoeberberis
(let op het x-teken)

Namen van kruisingen (hybriden)

e. formule bij een entkruising (entchimaer) tussen twee verschillende geslachten (ouder + ouder)

Laburnum + Cytisus

(let op het + -teken)

Bij een entkruising is uit de entplaats een nieuw gecombineerd weefsel ontstaan (dus een ongeslachtelijke kruising). Zeldzaam!

Namen van kruisingen (hybriden)

f. nieuwe geslachtsnaam bij een entkruising

+ Laburnocytisus
(let op het + -teken)

■ Publicatie van een nieuwe naam

- De naam plus beschrijving moet in het Latijn in een botanisch vakblad worden gepubliceerd.
- De naam moet volgens de Code worden gevormd.
- Het oorspronkelijke exemplaar (het type) moet worden aangegeven (herbarium).

Publicatie van een nieuwe naam

Sorbus x kewensis

Typus in Herbario Vadensi; Wageningen: leg. F. J. C. van Prehn Wiese no. 248, Wageningen, Hort. Bot. no. 11005, 17 – 8 – 1965 (gepubliceerd in Dendroflora no.3, 1966)

1) Descriptio latina: Arbor satis dense ramosus, ramis griseis, hornotinis autem badiis glabris. Rami juveniles rubescentes, albo-tomentosi. Gemmae ad $1\frac{1}{2}$ cm longae; tegmenta purpureo-brunnea, dense albopubescencia. Folia cum petiolo ad 25 cm longa, 5–8 juga. Petiolus rhachisque rubescens, primo pubescens, postea glabrescens, interstitiis 2–3 cm longis. Folia virgarum stipulis persistentibus herbaceis, semiovatis, dentatis, circiter 10 mm longis 6 mm latis. Folia virgularum stipulis parvis, summum 6 mm longis latisque, saepe in aestate deciduis. Foliola satis tenuia, saepe concava bullataque, ovato-oblonga sive oblonga, media 5–7 cm longa 1,8–2,5 cm lata, acuta, basi rotundata et inaequalia, margine ab imum ad quartam vel ad medium integra, ceterum serrata, supra glabra, opaca, subviridia, subtus pallida, reticulato-venosa, nervis subpubescencia. Corymbi ad 12 cm lati, ramis rubescentibus, albo-tomentosis. Sepala late-triangularia, hypanthiumque albo-tomentosa. Petala late elliptica vel late obovata, 4–5 mm longa, alba, supra prope basim barbata. Antherae albae, Carpella 3–4. Fructus subglobosi, 8–11 mm longi, rubri, sepalis inflexis, rubris. A *S. aucuparia* stipulis foliorum ramorum florentium plerumque herbaceis, dentatis praesertim recedit. A *S. pohuashanensi* recedit stipulis foliorum ramorum florentium summum 6 mm longis latisque, saepe in aestate deciduis; foliolis opacis pallidius viridibus, satis tenuibus, saepe concavis bullatisque, simul cum *S. aucuparia* sed ante *S. pohuashanensem* mense Octobri flavescens; antheris albidis; fructibus ad 10–11 mm longis, simul cum *S. aucuparia* sed ante *S. pohuashanensem* fine mensis Augusti vel initio mensis Septembri maturibus.